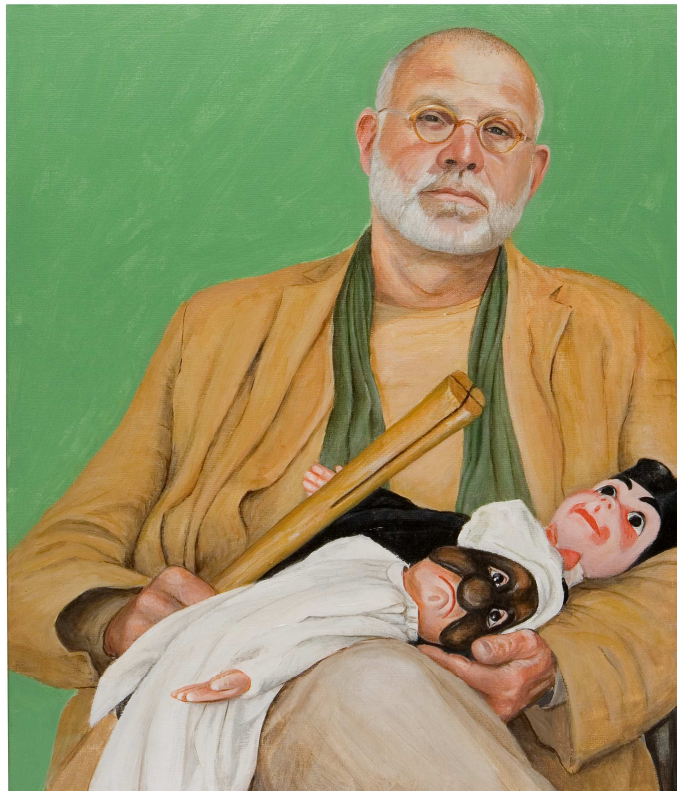

DOEPAK

DuPAK DoePAK POPPENSPE(ELMUSEUMKRUIJELKRANTKRABEL) DoePAK DuPAK
Nr. 120a

Drie gezichten: één portret

De schildering hierboven is eind 2007 gemaakt door *Hetty Paërl* (Wijhe, 1931), beeldend kunstenaar en publicist op het gebied van het internationale volkspoppentheater. Het is een levensgroot portret van poppenspeler *Otto van der Mieden* (Den Haag, 1945), de directeur en conservator van het in 1984 opgerichte *Poppenspe(e)lmuseum*. Met zijn rechterhand heft Otto een *knuppel*. Dit gebaar is niet zonder ironie, want de stok is het favoriete slagwapen van de twee figuren die hij beschermend in de holte van zijn linkerarm houdt. Van bovenaf gezien is de stok vanaf het uiteinde kruislings een flink stuk ingezaagd. Dat geeft een extra klettereffect als de hoofdfiguren uit de nationale volkspoppenkasten hiermee ritmisch op de poppenkastplank of op de hoofden van hun tegenstanders meppen. Op Otto's schoot rust *Pulcinella* (spreek uit: poeltsjenella), de hoofdpersoon van de Napolitaanse poppenkast; de andere figuur is *Guignol* (spreek uit: gienjol, met de g van 'goal') uit Lyon.

De kluchtige en *zwartgemaskerde* Pulcinella is de zestiende-eeuwse stamvader van de oud-Hollandse *Jan Klaassen*, de Engelse *Mr Punch* (spreek uit: puntsj, de u bijna als een a), *Polichinelle* (spreek uit: poliesjienel) uit Frankrijk en vele anderen. Zijn nakomelingen worden altijd in bonte kostuums uitgedost, maar Pulcinella draagt een wit pak met een slappe muts. Guignol is omstreeks 1800 ontstaan. Hij werd ook buiten zijn vaderstad populair en verdreef Polichinelle, die tot dan de hoofdrol speelde in het Franse poppentheater. Anders dan zijn voorganger, die een hoge bult en een dikke buik heeft, is Guignol kaarsrecht en eenvoudig gekleed. Zijn haar loopt uit in een lange vlecht. In tegenstelling tot Pulcinella en zijn nazaten wordt Guignol op de linkerhand van de poppenspeler gehouden. Alle hier genoemde karikaturale, grappige, vrolijke en spottende poppentheaterfiguren heten jong en oud van harte welkom.

Nog meer weten over het poppen- en beeldend theater? De websites www.poppenspelmuseum.nl en www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl geven informatie over het museum, het poppenspel en de bijna zeventuizend werken omvattende museumbibliotheek. Een geïllustreerd *poppentheater-abc* bevat de verklaring van uitdrukkingen, woorden, poppentheatertechnieken, karakteristieke (poppen)theaterfiguren en personen. Op www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2 is veel over de gevarieerde poppentheatercollectie te vinden. Op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs kan een speelse reis door de wonderwereld van het poppentheater gemaakt worden. Afbeelding: portret van Otto van der Mieden, acryl op linnen, 60 x 70 cm. Kunstenaar: Hetty Paërl ©, Amsterdam (2007). Handpoppen en knuppel: L'Ateyer de Guignol ©, Lyon (1990). Zie ook Doepak nr. 152. Veel kijkplezier en applaus!

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruijmelkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: dogpak) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd: de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doode stille geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.